

כי הם היינו

טבת תשס"ט • גליון מס' ט'

עלון לעידוד לימוד התורה בקרב אנ"ש

"תלמוד תורה כנגד כולם"

ליקוט וביאורים בענין תלמוד תורה כנגד כולם

במקורות

תלמוד תורה כנגד כולם

(פאה פ"א מ"א)

ת"ת כנגד כולם שקול כנגד כולם

(רע"ב שם)

וכשתחקור על הענין הזה תמצא ת"ת שקול כנגד הכל כי בת"ת יזכה האדם לכל זה כמו שביארנו בתחילת דברינו שהתלמוד מביא לידי מעשה.

(רמב"ם בפיהמ"ש שם)

ואין לך מצוה בכל המצות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצות כולם. שהתלמוד מביא לידי מעשה ונמצא שניהם בידו.

כי התלמוד מצד עצמו הוא ג"כ מצות עשה אף אם לא היה מביא לידי מעשה, והואיל והוא מביא ג"כ לידי מעשה כל המצות כולן, שאי אפשר לקיים כל המצות כהלכתן בתנאיהן ודקדוקיהן בלי לימוד היטב לידע כל ההלכות שהן דקדוקי המצות ותנאיהן, לכך הוא שקול כנגד כל המצות כולן, ולפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום.

(שלחן ערוך אדה"ז - הלכות ת"ת פ"ד ה"ב)

דבר
התורה

בהתקרב אלינו כ"ד טבת - יום ההילולא הקצ"ו של אדמו"ר הזקן, הננו מוציאים לאור קובץ מיוחד ע"מ ללמוד בתוך המעל"ע.

מלבד ההוספה בלימוד התורה בכלל ביום ההילולא, הדגיש רבינו פעמים רבות גודל מעלת ובפרט הלימוד בתורת בעל ההילולא במיוחד, וכפי שאמר רבינו (סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 186):

"אז במשך יום זה זאל מען מוסיף זיין אין כל עניני קדושה . . אנהויבנדיק פון מוסיף זיין בלימוד תורתו - אין ספר תניא קדישא, תורה אור און לקוטי תורה [ובפרט די ענינים שהזמ"ג - די "חסיד'ישע פרשה" אין תו"א ולקו"ת], און אין די דרושים שלו שזכה דורנו ונדפסו לאחרונה, און אויך אין זיינע ספרי נגלה - שולחן ערוך וכו'. ובכלל - מוסיף זיין אין לימוד התורה, אין "שני אור", סיי אין נגלה דתורה און סיי אין פנימיות התורה, און ווי זיי ווערן איין זאך..."

לימודים אלו, מלבד גודל העילוי שבהם מצד עצמם, הרי הוא הכלי שע"י נזכה שזכותו יגן עלינו, וכלשון רבינו (כ"ד טבת תשל"ח - לקו"ש חכ"א ע' 296):

"אזוי ווי ס'איז דאך דער יום הילולא פון דעם אלטן רבי'ן, און ס'איז דאך ידוע דער פתגם פון רבי'ן (מהורש"ב) נ"ע אז מיר דארפן אנקומען צו זיין זכות, און "זכותו יגן עלינו" - איז מען מציע יעדערן טאן אין די ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט יום ההילולא:

מ'זאל לערנען א פרק משניות וואס הויבט זיך אן מיט איינע פון די אותיות פון שמו הקדוש (עכ"פ איין פרק משניות), און אפערנען א סעיף אין שו"ע שלו, במקום שלבו חפץ און לערנען א פרק פון ספר תניא קדישא, און לערנען אויך אן ענין אין די דרושי חסידות פון בעל ההילולא, ומה טוב אן ענין וואס איז בעתו ובזמנו - אן ענין אין תו"א פ' וארא".

ובכן הננו מציגים לפניכם קובץ זה הכולל: פרק משניות המתחיל באחת מהאותיות של שמו הק', ולקט מיוחד מתורתו של בעל ההילולא בענין "תלמוד תורה כנגד כולם".

ויה"ר שהלימוד יהי "פעולה נמשכת על כל השנה כולה" ונמשיך בלימוד זה גם אח"כ, וזכות אדמו"ר הזקן יעמוד לנו ולכל בני ישראל בכל מקום שהם, בגאולה האמיתית והשלמה בקרוב ממש.

מחלקת ההו"ל

שע"י יגדיל תורה

YAGDIL TORAH- 383 Kingston Ave.

Room 188 Brooklyn, NY 11213

P. 347.223.5943 E. YagdilT@gmail.com

W. www.YagdilTorah.org

להקדיש גליונות נוספים - נא להתקשר למספר שלמעלה

תלמוד תורה כנגד כולם גם הלימוד עצמו

שמביא לידעת התורה

גדול תלמוד המביא לידי מעשה ולידי ידיעת התורה.

(שולחן ערוך אדה"ז – או"ח סי' א' סעיף ט')

אפילו אינה נוגע למעשה

...ואפילו עוסק בקדשים וטהרות שאין נוהגים עכשיו במעשה, מכל מקום מצות עשה של תלמוד תורה מצד עצמה היא ג"כ גדולה משאר מצות...

(שולחן ערוך אדה"ז - הלכות ת"ת פ"ד ה"ג)

אף מי שדעתו קצרה

צריך לידע נאמנה כי אף מי שדעתו קצרה בידיעת ה' ואין לו לב להבין בגדולת א"ס ב"ה להוליד ממנה דחילו ורחימו אפי' במוחו ותבונתו לבד אעפ"כ קרוב אליו הדבר מאד לשמור ולעשות כל מצות התורה ות"ת כנגד כולן בפיו ובלבדו ממש

(תניא פי"ח)

.....
היינו, שלאחרי שהמשנה מונה כו"כ מצוות שמעלתן גדולה ביותר, כמו "גמילות חסדים" וכיו"כ - הנה לאחרי כל ה"שטורעם" שבדבר, באים למסקנת הענין: "תלמוד תורה כנגד כולם".
.....

כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו

איזה ענין בתורה ללמוד - יחליט כאו"א במקום שלבו חפץ, תנ"ך, משנה או גמרא וכיו"ב, ואין כל חילוק בדבר - שהרי העצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו לא רק באופן של ידיעה בלבד, כי אם באופן של תפיסא, וכן

החשיבות של תלמוד תורה

דיבור של תורה כנגד כולן

והמדות שהן יראה ואהבה וענפיהן ותולדותיהן מלובשות בקיום המצות במעשה ובדבור שהוא ת"ת שכנגד כולן.

(תניא פ"ד)

טוב לו שיתפלל יחידי משיתבטל מלימודו

...שתפלת הצבור אע"פ שהוא מצוה מדבריהם היא גדולה ממצות עשה של תורה. ומכל מקום תלמוד תורה גדול מכולם (שהרי מנו עיון תפלה עם הרבה דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקין קיימת לעולם הבא ואעפ"כ אמרו ותלמוד תורה כנגד כולם) לפיכך מי שתורתו אומנתו ואינו מתבטל כלל (כי אם לדברים הכרחים לצרכי גופו ולימודו), אין לו לבטל מלימודו ולילך לבית הכנסת, אלא יתפלל בביתו בעשרה, ואם לא ימצא עשרה טוב לו שיתפלל יחידי משיתבטל מלימודו בשעת הליכה לבית הכנסת.

(שולחן ערוך אדה"ז או"ח סי' צ' סי"ז)

תלמוד תורה קודם לכל אופני עבודת ה'

כללות עבודת האדם היא בכ' אופנים:

א. העבודה בעניני העולם כפשוטו - קיום המצוות בדברים גשמיים, עד לעבודה בעניני הרשות, "מעשיך" ו"דרכיך" שנעשים "לשם שמים" ועד לאופן ד"דעהו".

ב. העבודה דלימוד התורה, אשר עי"ז נעשית הפעולה בעולם בדרך ממילא - שהרי התורה היא בעה"ב על מציאות העולם, כך שע"י פס"ד התורה נעשה שינוי במציאות העולם, כדברי הירושלמי בפירוש הכתוב "לא-ל גומר עלי", ועד כדי כך - ששינוי מציאות העולם (אינו באופן של נס שלמעלה ממציאות העולם, אלא ענין זה) הוא בטבע העולם גופא.

ובנוגע לעילוי וקדימה בין שני אופני עבודה הנ"ל - הרי אמרו חז"ל "תלמוד תורה כנגד כולם", היינו, שלאחרי שהמשנה מונה כו"כ מצוות שמעלתן גדולה ביותר, כמו "גמילות חסדים" וכיו"כ - הנה לאחרי כל ה"שטורעם" שבדבר, באים למסקנת הענין: "תלמוד תורה כנגד כולם".

וכפס"ד אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה שלו: "אין לך מצוה בכל המצות כולן שהיא שקולה כנגד ת"ת, אלא ת"ת שקול כנגד כל המצות. לפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום".

ואף שבנוגע למצוות שאי אפשר לעשותן ע"י אחרים צריך להפסיק מלימודו כדי לקיים מצוות אלו - הרי ענין זה גופא אינו מצד הוראת התורה.

(התועודויות ש"פ נח, תשמ"ה)

ביטול תורה כנגד כולן

ולכן אין ללמוד מכאן שום קולא ח"ו במ"ע ובפרט בת"ת. ואדרבה ארז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז וכו' אף שהן כריתות ומיתות ב"ד ולא ויתר על ביטול ת"ת.
(אגרת התשובה פרק א')

ות"ת כנגד כולן כמארז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז וכו' ולכן סידרו בק"ש שעל המטה לקבל עליו ד' מיתות ב"ד וכו'. ומזה יכול המשכיל ללמוד לשאר עונות וחטאי וביטול תורה כנגד כולן.
(אגרת התשובה פרק ז')

והנה אמרו דבעון בטל תלמוד תורה נחרב בהמ"ק כמ"ש על מה אבד' הארץ על עזבם את תורתני וכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקת שמים וארץ כו' א"כ מוכח שהעולם עומד רק בזכות עסק תורה מאחר שהארץ אבדה מחמת עון בטול תורה אף על פי שיש מעשה המצוות וגם עוד אמרו אין העולם מתקיים אלא בהל פי תשב"ר כו' ובפירוש אמרו דמצות תלמוד תורה כנגד כולן וגם אמר רב שלום בניך, בוניך, אלו ת"ח שעוסקים בבנינו של עולם (וגם בזהר אמר דאסתכל באורייתא וברא עלמא וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' וכתוב בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כו').

(עטרת ראש עמ' 77)

וכתיב בחכמה חכמת אדם תאיר פניו, וכענין צהבו פניו של רבי אבהו על ידי שמצא תוספתא חדתא, שע"י זה יש הארת פנים, כך נמשך למעלה להיות יאר ה' פניו אליך בחינת פנימיות, וכמאמר רז"ל כל הקורא ושונה הקדוש ברוך הוא קורא שנה כנגדו.

וענין זה שהקב"ה קורא ושונה כנגדו הוא גילוי בחינת אור א"ס בחכמה עילאה, כי מצד עצמו אינו מערך בחינת חכמה כלל והרי זה גילוי בחינת פנימיות, וכמו במוח שבראש שם גילוי פנימית החיות, וזהו כי באור פניך נתת לנו תורת חיים כו'. ואמנם בעסק מעשה המצוות הוא ההמשכה בבחינת אברים החיצונים, כמשל על ידי גמ"ח נמשך בבחי' חסד דרועא ימינא כו', ולכן תלמוד תורה כנגד כולם להיות בבחינת הפנימיות (וכמו עד"מ בחיות שבמוחין כולל כללות כל החיות של הרמ"ח אברים, כמ"ש בס' של בינונים פנ"א הנ"ל, כך התורה היא המוחין של כללות המצוות, וכמ"ש בביאור ע"פ ויהי' קול מעל לרקיע כו', והיינו שהיא מוחין דז"א כמ"ש על פ' השמים כסאי).

(תורה אור פקודי ג,ג)

תתקשר הנפש ותתחבר בגוף. כמו כן למעלה בחי' הממוצע בין עצמות אור א"ס להביאו ולחברו ברמ"ח אברים דמלכא הוא התורה, ולכן ותלמוד תורה כנגד כולם והיינו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה...

(אור התורה במדבר כרך ג הוספ' ע' 67)

.....
ארז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז
וכו' אף שהן כריתות ומיתות
ב"ד ולא ויתר על ביטול ת"ת
.....

התורה היא המוחין של כללות המצוות

דאף על פי שאין לו גוף ולא דמות הגוף עכ"ז דברה תורה כלשון בני אדם, ויש שם ג"כ בחי' פנימיות וחיצוניות. ודרך כלל הנה מצות עסק התורה הוא כביכול מבחינת אברים הפנימיים, כי אורייתא מחכמה נפקת,

הוא בפשטות הענינים - שהרי אפילו בנוגע למצוות אמרו חז"ל "מצוה גוררת מצוה". ועאכו"כ בנוגע לתורה ("תלמוד תורה כנגד כולם") שהיא ענין אחד ("תורה אחת"), היינו, שהלימוד בענין זה יביא ויעורר אותו ללמוד ענין נוסף, וכן הלאה, עד שילמד וידע את כל התורה כולה.

(התוועדויות ש"פ בראשית - תשמ"ה ב')

בפנימיות הענינים

מזון וגם לבוש

ולכן אמרו רז"ל שת"ת שקול כנגד כל המצוות לפי שהמצות הן לבושים לבד, והתורה היא מזון וגם לבוש לנפש המשכלת שמתלבש בה בעיונה ולימודה, וכ"ש כשמוציא מפיו בדבור שהבל הדבור נעשה בחי' אור מקיף.

(תניא סופ"ה)

רק על ידי לימוד התורה, מאיר

אור התורה בלבושים הפנימיים

ומ"ש רז"ל שת"ת כנגד כולם, היינו מפני שת"ת היא בדבור ומחשבה שהם לבושים הפנימיים של נפש החיונית וגם מהותן ועצמותן של בחי' חב"ד מקליפת נוגה שבנפש החיונית נכללות בקדושה ממש כשעוסק בתורה בעיון ושכל ...

זאת ועוד אחרת והיא העולה על כולנה במעלת עסק ת"ת על כל המצוות. . . אין ערוך ודמיון כלל בין החיות שברמ"ח אברים לגבי החיות שבמוחין שהוא השכל שמתחלק לג' בחי' חב"ד.

(תניא פל"ז)

הממוצע בין אור א"ס לרמ"ח אברים

ואמנם איך יתכן אשר אור א"ס שהוא פשוט בתכלית הפשיטות להתקשר ולהתאחד ברמ"ח אברים, שהם בצמצומים בבחי' כלים מכלים שונים כידוע. הענין הוא עד"מ התקשרות מהות הנפש באברי הגוף דג"כ אין ערוך כלל ביניהם, וידוע בספרי הטבע שהוא ע"י בחינה ממוצעת שיש בין עצמות

הוראות רבינו בקשר עם לימוד המשניות בכ"ד טבת

אזוי ווי ס'איז דאך דער יום הילולא פון דעם אלטן רבי'ן, און ס'איז דאך ידוע דער פתגם פון רבי'ן (מהורש"ב) נ"ע אז מיר דארפן אנקומען צו זיין זכות, און "זכותו יגן עלינו" – איז מען מציע יעדערן טאן אין די ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט יום ההילולא:

מ'זאל לערנען א פרק משניות וואס הויבט זיך אן מיט איינע פון די אותיות פון שמו הקדוש (עכ"פ איין פרק משניות), און אפלערנען א סעיף אין שו"ע שלו, במקום שלבו חפץ און לערנען א פרק פון ספרי תניא קדישא, און לערנען אויף אן ענין אין די דרושי חסידות פון בעל ההילולא, ומה טוב אן ענין וואס איז בעתו ובזמנו – אן ענין אין תו"א פ' וארא.

כולל אויך די נתינה לצדקה כנ"ל.

(כ"ד טבת תשל"ח – לקו"ש חכ"א ע' 296)

משניות

מתחיל באות הראשון של שמו הק' – מס' שביעית פרק י'

במקומה, והרודה ממנה בשבת, פטור: (ח) המתחזיר חוב בשביעית, יאמר לו משמט אני. אומר לו, אף על פי כן, יקבל ממנו, שנאמר (דברים טו) וזה דבר השמטה. פיוצא בו, רוצח שגלה לעיר מקלטו ורצו אנשי העיר לכבדו, יאמר להם רוצח אני. אמרו לו אף על פי כן, יקבל מהם, שנאמר (שם יט) וזה דבר הרוצח:

(ט) המתחזיר חוב בשביעית, רוח חכמים נוחה הימנו. הלנה מן הגר שנתגירו בניו עמו, לא יחזיר לבניו. ואם החזיר, רוח חכמים נוחה הימנו. כל המטלטלין, נקנין במשיכה. וכל המקיים את דברו, רוח חכמים נוחה הימנו:

לכל אחד ואחד. תמשה לנין מאחד, אינו כותב אלא פרוזבול אחד לכלם: (ו) אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע. אם אין לו, מזכה הוא בתוך שדהו כל שהוא. היתה לו שדה משפנת בעיר, כותבין עליה פרוזבול. רבי חזקיה אומר, כותבין לאיש על נכסי אשתו, וליתומים על נכסי אפטרופין:

(ז) פורת דבורים, רבי אליעזר אומר, הרי היא כקרקע, וכותבין עליה פרוזבול, ואינה מקבלת טמאה במקומה, והרודה ממנה בשבת חיב. וחכמים אומרים אינה כקרקע, ואין כותבין עליה פרוזבול, ומקבלת טמאה

(א) שביעית, משמטת את המלנה בשטר ושלא בשטר. הקפת הנות, אינה משמטת. ואם עשאה מלנה, הרי זו משמטת. רבי יהודה אומר, הראשון הראשון משמט. שכן שכיר, אינו משמט. ואם עשאו מלנה, הרי זה משמט. רבי יוסי אומר, כל מלאכה שפוסקת בשביעית, משמטת. ושאינה פוסקת בשביעית, אינה משמטת:

(ב) השוחט את הפרה וחלקה בראש השנה, אם היה החדש מעבר, משמט. ואם לאו, אינו משמט. האונס, והמפתה, והמוציא שם רע, וכל מעשה בית דין, אינן משמטין. המלנה על המשכון, והמוסר שטרותיו לבית דין, אינן משמטין:

(ג) פרוזבול, אינו משמט. זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן, כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שפיתוב בתורה (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו', התקין הלל פרוזבול: (ד) זהו גופו של פרוזבול, מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדגנים שבמקום פלוני, שקל חוב שיש לי, שאגבנו כל זמן שארצה. והדגנים חותמין למטה, או העדים:

(ה) פרוזבול המקדם, כשר. והמאחר, פסול. שטרי חוב המקדמים, פסולים. והמאחרים, כשרים. אחד לנה מחמשה, כותב פרוזבול

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' מאיר ב"ר אליהו ז"ל

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' אליהו ב"ר אברהם אהרן ז"ל